

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

21+1

ΜΑΘΗΜΑΤΑ
ΗΓΕΣΙΑΣ
ΚΑΙ
MANATZMENT

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΟΥ
ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΟΥΡΑΝΤΑΣ

ΣΕΙΡΑ: MANATZMENT – ΗΓΕΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: 21+1 Μαθήματα ηγεσίας και μάντζμεντ από την ζωή του Μεγάλου Αλεξάνδρου

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Λεωνίδας Γεωργιάδης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Τσίρης

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Βάσω Βύρρα

© Λεωνίδας Γεωργιάδης, 2025

© Εικόνες εξωφύλλου: Adobe Stock

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2025

Πρώτη έκδοση: Απρίλιος 2025

ISBN 978-618-01-5807-6

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Από το 1979

Έδρα:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Since 1979

Head Office:

121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore:

13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800

e-mail: info@psychogios.gr

psychogios.gr

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

21+1

ΜΑΘΗΜΑΤΑ
ΗΓΕΣΙΑΣ
ΚΑΙ
MANATZMENT

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΟΥ
ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Προλογικό σημείωμα: Δημήτρης Μπουραντάς

*Αφιερώνεται στους ανθρώπους
που οραματίζονται έναν
καλύτερο κόσμο.*

Όπου δεν υπάρχει όνομα μεταφραστή η μετάφραση είναι του συγγραφέα.
Όπου υπάρχει έμφαση σε παραθέματα, αυτή είναι του συγγραφέα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλογικό σημείωμα (Δημήτρης Μπουραντάς)	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Πώς να διαβάσετε το βιβλίο αυτό	13
ΜΑΘΗΜΑ 10: Φύση	17
ΜΑΘΗΜΑ 20: Τέχνη	28
ΜΑΘΗΜΑ 30: Τύχη	40
ΜΑΘΗΜΑ 40: Νόμος	50
ΜΑΘΗΜΑ 50: Ηγέτης των Ελλήνων	66
ΜΑΘΗΜΑ 60: Προβλέπειν	78
ΜΑΘΗΜΑ 70: Σχεδιάζειν	92
ΜΑΘΗΜΑ 80: Οργανώνειν	111
ΜΑΘΗΜΑ 90: Διοικείν	125
ΜΑΘΗΜΑ 100: Διοικείν (μέρος Β΄: Η συγχρονικότητα)	142
ΜΑΘΗΜΑ 110: Διοικείν (μέρος Γ΄: Η αναδιαμόρφωση προβλημάτων)	155
ΜΑΘΗΜΑ 120: Διοικείν (μέρος Δ΄: Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα)	174
ΜΑΘΗΜΑ 130: Συντονίζειν	189
ΜΑΘΗΜΑ 140: Ελέγχειν (μέρος Α΄: Έλεγχος μέσω ήθους)	208

ΜΑΘΗΜΑ 150: Ελέγχειν (μέρος Β΄: Έλεγχος μέσω τιμωρίας)	224
ΜΑΘΗΜΑ 160: Ελέγχειν (μέρος Γ΄: Αυτοέλεγχος)	238
ΜΑΘΗΜΑ 170: Η ευφυής διπλωματία και η οικοδόμηση συμμαχιών	253
ΜΑΘΗΜΑ 180: Πώς ένα μειονέκτημα μετατρέπεται σε πλεονέκτημα	268
ΜΑΘΗΜΑ 190: Πότε παύει η ηγεσία;	283
ΜΑΘΗΜΑ 200: Η εγκράτεια και η καρτερία	300
ΜΑΘΗΜΑ 210: Σκοπός της ηγεσίας είναι μια θέση στην Ιστορία	314
ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Προς έναν καινούργιο κόσμο	336
Γλωσσάρι	354
51 ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΗΓΕΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ	359
Πηγές	365
Ευχαριστίες	373

Προλογικό σημείωμα

Οι επιχειρήσεις, οι οργανισμοί και οι κοινωνίες είναι υποχρεωμένες να λειτουργούν με αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα ώστε να ανταποκρίνονται στον λόγο ύπαρξής τους, που είναι η ικανοποίηση των αναγκών ανθρώπων όλων των ενδιαφερόμενων ομάδων, όπως εργαζόμενοι, πελάτες, μέτοχοι και πολίτες. Η επίτευξη αυτού εξαρτάται κυρίως από την άσκηση αποτελεσματικού μανάτζμεντ και ηγεσίας σε όλα τα ιεραρχικά επίπεδα.

Στο σημερινό περιβάλλον, που χαρακτηρίζεται από εκθετικούς ρυθμούς αλλαγών, πολυπλοκότητα, αβεβαιότητα, διαφορετικότητα, αντιφατικότητα, ασάφειες, όλο και πιο έντονο ανταγωνισμό, καθώς και από τις σημαντικές προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής, των κοινωνικών απαιτήσεων και των ανισοτήτων, αλλά και της τεχνολογικής εξέλιξης, η ηγεσία αναδεικνύεται η πλέον κρίσιμη παράμετρος επιβίωσης και επιτυχίας των επιχειρήσεων, οργανισμών και κοινωνιών. Γι' αυτό άλλωστε και η επιτυχημένη καριέρα των στελεχών εξαρτάται από τις ηγετικές αρετές και ικανότητες που απαιτεί η άσκηση αποτελεσματικής ηγετικής συμπεριφοράς. Αυτές οι αρετές και οι ικανότητες δεν είναι γενετικές αλλά επίκτητες, δηλαδή αναπτύσσονται μέσω της εκπαίδευσης και, κυρίως, μέσω της εξάσκησης. Όπως άλλωστε υποστήριζε ο Αριστοτέλης, η αρετή

είναι έξις, δηλαδή συνήθεια που αποκτάται μέσω της επανειλημμένης άσκησης.

Η παγκόσμια βιβλιογραφία και η εκπαίδευση για την ανάπτυξη των ηγετικών ικανοτήτων και αρετών είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένη. Βασίζεται σε θεωρίες, μεθόδους, πρακτικές και εργαλεία που προκύπτουν από τη σχετική επιστημονική έρευνα, βασικό στοιχείο της οποίας είναι η μελέτη διακεκριμένων ηγετών σε όλους τους τομείς. Μια τέτοια περίπτωση αποτελεί και ο Μέγας Αλέξανδρος, με τον οποίο η παγκόσμια βιβλιογραφία έχει ιδιαίτερως ασχοληθεί.

Από την περίπτωση του Μεγάλου Αλεξάνδρου τα σημερινά και τα μελλοντικά στελέχη μπορούν να πάρουν πολύτιμα μαθήματα για την ανάπτυξη των ηγετικών αρετών και ικανοτήτων τους. Μπορούν να διδαχτούν τον τρόπο με τον οποίο εξελίχτηκε έχοντας βασικό του δάσκαλο τον Αριστοτέλη. Μπορούν επίσης να μάθουν τους ρόλους, τις λειτουργίες, τις ενέργειες και τις πρακτικές του, που συνιστούσαν την αποτελεσματική και επιτυχημένη ηγετική του συμπεριφορά. Τέλος, μπορούν να αντλήσουν στοιχεία από το ηγετικό του στυλ και τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά της ηγετικής του συμπεριφοράς, όπως ευαισθησία για τους ανθρώπους, ακεραιότητα, ταπεινότητα.

Το βιβλίο του Λεωνίδα Γεωργιάδη, με σαφήνεια και πληρότητα, αναπτύσσει όλα τα πολύ χρήσιμα μαθήματα τα οποία τα σύγχρονα στελέχη των επιχειρήσεων, των δημοσίων, κοινωνικών και πολιτικών οργανισμών χρειάζεται να πάρουν για να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητά τους στην άσκηση της ηγεσίας για το κοινό καλό, κατά τον Αριστοτέλη, δηλαδή το δικό τους, των ανθρώπων τους και, ευρύτερα, της κοινωνίας.

Γνωρίζοντας αρκετά καλά την παγκόσμια και την ελληνική βιβλιογραφία για το μάντζιμεντ και την ηγεσία, θεωρώ ότι το παρόν βιβλίο αποτελεί μια σημαντική συνεισφορά σε αυτή.

Δημήτρης Μπουραντάς

Πώς να διαβάσετε το βιβλίο αυτό

Το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας είναι γραμμένο με σκοπό να μεταδώσει τις θεμελιώδεις αρχές του leadership και του management με τρόπο απλό και κατανοητό για όλους, σε 22 κεφάλαια-μαθήματα. Επέλεξα την ζωή του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως κεντρικό άξονα μετάδοσης των μαθημάτων αυτών, καθώς ο Αλέξανδρος υπήρξε ο μεγαλύτερος leader-manager όλων των εποχών και από τους λίγους στην Ιστορία που υλοποίησε σχέδια, αναλαμβάνοντας και τους δύο ρόλους ταυτόχρονα. Μέσα από την ζωή του, ο σύγχρονος μελετητής της ηγεσίας έχει να λάβει σημαντικά διδάγματα, όπως και κάθε άνθρωπος που ενδιαφέρεται τόσο για την Ιστορία, όσο και για την φιλοσοφία και την ψυχολογία.

Το κάθε μάθημα αποτελεί μια ιδιαίτερη ενότητα και πραγματεύεται συγκεκριμένα θέματα που περιλαμβάνονται σε σύνοψη στην αρχή κάθε κεφαλαίου. Κατόπιν αυτά τα θέματα αναλύονται μέσα από επιλεγμένα περιστατικά από την ζωή και το έργο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, σε ιστορική ακολουθία. Έτσι, ο μελετητής του βιβλίου ανακαλύπτει τις αρχές του leadership και του management, ενώ ταυτόχρονα ταξιδεύει στην Ιστορία. Λόγω αυτής της δομής το κάθε

μάθημα είναι αρκετά πυκνογραμμμένο, γι' αυτό νομίζω ότι πρέπει να ακολουθήσετε έναν ατομικό ρυθμό ανάγνωσης. Επίσης, τα κεφάλαια μπορούν να διαβαστούν και με τυχαία σειρά – γι' αυτό κάποια στοιχεία επαναλαμβάνονται σε περισσότερα κεφάλαια. Αφήστε το μυαλό σας να περιηγηθεί σαν παρατηρητής στα ιστορικά γεγονότα –σαν να έχετε μπει σε μια μηχανή του χρόνου– και αναγνωρίστε τα στοιχεία τού κάθε μαθήματος. Φανταστείτε τι θα κάνατε εσείς στην θέση του Αλεξάνδρου και πού αντιμετωπίσατε στην ζωή σας μια παρόμοια κατάσταση. Σε κάθε μάθημα υπάρχει και μία σύγχρονη ιστορία που επιβεβαιώνει τα βασικά σημεία του συγκεκριμένου κεφαλαίου. Στην πορεία των αιώνων, οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν ανάλογες καταστάσεις, και έτσι τα μαθήματα που λαμβάνουμε από την Ιστορία είναι πάντα διαχρονικά και χρήσιμα.

Τα πρώτα μαθήματα πραγματεύονται το αιώνιο ερώτημα: *Ηγέτης γεννιέσαι ή γίνεσαι*; Οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν πολύ στην αδιάρρηκτη σχέση της προσωπικότητας με το άμεσο περιβάλλον στο οποίο κάποιος γεννιέται – ο Πλάτων μάλιστα υποστήριζε ότι η ψυχή επιλέγει το περιβάλλον που θα γεννηθεί. Αν αυτό αληθεύει, τότε η ψυχή που δημιούργησε τον Αλέξανδρο πέτυχε διάνα: ο μικρόκοσμος στον οποίο γεννήθηκε ο Αλέξανδρος υπήρξε ιδανικός στο να τον προετοιμάσει ώστε να γίνει Μέγας. Έτσι λοιπόν οι αρχαίοι, όταν μιλάνε για «Φύση», εννοούν τόσο τα κληρονομικά ταλέντα ενός ατόμου, όσο και το πώς «φυτρώνουν» αυτά στο πρώτο άμεσο περιβάλλον. Ο Αλέξανδρος όφειλε πολλά στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκε από τους γονείς του στα πρώτα του χρόνια. Λέγεται ότι κατά την ώρα μιας μεγάλης μάχης, καθώς πολεμούσε, του ήρθε ένα επείγον μήνυμα από την μητέρα του. Ευθύς αμέσως σταμάτησε να πολεμά, πήγε σε μια ασφαλή άκρη και ξεκίνησε να διαβάζει το γράμμα της, όπου εκείνη απλά γκρίνιαζε για την συμπεριφορά του Αντιπάτρου απέναντί της. Τότε σήκωσε το κεφάλι του, κοίταξε τον ουρανό και είπε: «Ω Μητέρα, πόσο ενοίκιο ακόμα θα

πληρώνω για εννέα μήνες;» Το περιστατικό αυτό αποδεικνύει την επιδραστικότητα του άμεσου περιβάλλοντος στην ψυχή του ηγέτη.

Στα επόμενα μαθήματα, επιχειρούμε να διευκρινίσουμε τις έννοιες «ηγέτης» και «μάντζερ», τις βασικές τους ιδιότητες, όπως και τα χαρακτηριστικά τους. Οι βασικές πληροφορίες για αυτές τις έννοιες έχουν παρθεί από τα έργα του καθηγητή κ. Δημήτρη Μπουραντά, τον οποίο ιδιαίτερα ευχαριστώ. Στην συνέχεια αναλύονται οι ικανότητες που οφείλει να έχει κάθε επιτυχημένος ηγέτης, όπως και ένας αποτελεσματικός μάντζερ, μέσα τόσο από τα παραπάνω έργα, όσο και από κορυφαίους διεθνείς μελετητές. Στο επόμενο μέρος αναφερόμαστε στην κληρονομιά που αφήνει πάντα ένας επιτυχημένος ηγέτης και πώς ένα όραμα μπορεί να μένει ζωντανό περισσότερο από μία ζωή. Σε αυτήν την συνειδητοποίηση μας βοήθησε ιδιαίτερα το βιβλίο των Phil Higson και Anthony Sturgess *Uncommon Leadership*, το οποίο συνιστώ σε κάθε μελετητή της ηγεσίας.

Όλες αυτές οι πληροφορίες ζωντανεύουν μέσα από την ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου, με σκοπό να γίνουν εύπεπτες και συναρπαστικές. Τα ιστορικά στοιχεία βασίζονται στο έργο του Σάραντου Ι. Καργάκου *Μέγας Αλέξανδρος. Ο άνθρωπος φαινόμενο*, καθώς και σε βιβλία κορυφαίων ιστορικών της διεθνούς βιβλιογραφίας, όπως οι Tarn, Bengtson, Droyzen, Fuller, Wilcken κ.ά. Ιδιαίτερη αναφορά θα ήθελα να κάνω στο έργο του Lance Kurke *The Wisdom of Alexander the Great*, το οποίο με ενέπνευσε να γράψω το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας. Όλες οι πληροφορίες έχουν διασταυρωθεί με τις πηγές, κυρίως με τα έργα του Αρριανού, του Πλουτάρχου και του Διόδωρου Σικελιώτη.

Τα διδάγματα του βιβλίου αυτού δεν αφορούν μόνον τους ηγέτες και τους διοικητές επιχειρήσεων, αλλά οποιονδήποτε άνθρωπο: Σήμερα ο καθένας μας έχει να διοικήσει μια ομάδα, έναν οργανισμό,

μία οικογένεια, ένα σπίτι ή, ακόμη, τον ίδιο του τον εαυτό. Άρα η ηγεσία μάς αφορά όλους, όσο μεγάλη ή μικρή σφαίρα επιρροής διαθέτουμε. Στην προσπάθειά του ο άνθρωπος να διοικήσει οποιοδήποτε μικρό ή μεγάλο σύνολο, αρχίζει να μαθαίνει τον εαυτό του και πώς να αλληλεπιδρά με επιτυχία με τους γύρω του. Και αυτό είναι ένα από τα σημαντικότερα κέρδη που μπορεί να έχει ένας άνθρωπος στην ζωή του.

Στο τέλος του βιβλίου θα βρείτε ένα συνοπτικό γλωσσάρι-λεξικό των σημαντικότερων εννοιών του βιβλίου, όπως και 51 μικρά μαθήματα που συνοψίζουν όλα τα βασικά διδάγματα του έργου.

Σας ευχόμαστε να χαρείτε το ταξίδι σε μια από τις πιο ενδιαφέρουσες ιστορίες ζωής και να αξιοποιήσετε τα διδάγματά του για να ανακαλύψετε τον ηγέτη μέσα σας.

Καλή ανάγνωση!

Φύση

Με τον όρο «Φύση» εννοούμε την έμφυτη ικανότητα που εμφανίζει κάποιος σε έναν τομέα, αλλά και το πρώτο περιβάλλον όπου αυτή θα εκδηλωθεί.

Η ανάπτυξη του αυθεντικού εαυτού μας εξαρτάται από την ερμηνεία που δίνουμε στα γεγονότα της ζωής μας.

Οι γονείς, δικαιολογημένα, «προγραμματίζουν» τα παιδιά τους προς μια κατεύθυνση.

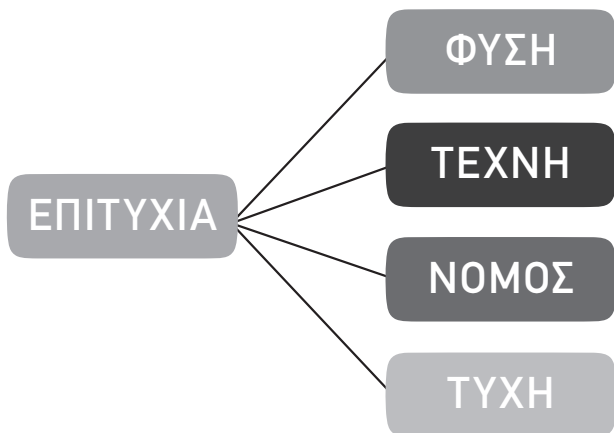
Η αποδοχή ή όχι αυτού του προγραμματισμού θα καθορίσει το όραμα της ζωής μας.

Το προσωπικό μας όραμα αποτελεί συγκερασμό των έμφυτων ικανοτήτων, του «προγραμματισμού» μας από το περιβάλλον και της ερμηνείας που δώσαμε σε αυτόν.

Η βασική κινητήρια δύναμη του ανθρώπου είναι η αγάπη προς τον εαυτό του. Για να αγαπήσουμε όμως τον εαυτό μας χρειάζεται να αποδεχθούμε αυτό που αυθεντικά είμαστε. Χρειάζεται να αναγνωρίσουμε τα ταλέντα μας, να εμπιστευθούμε τις δυνατότητές μας, να πιστέψουμε στην μελλοντική μας επιτυχία. Η ζωή μάς παρέχει το υλικό για όλα αυτά, εμείς όμως θα χρειαστεί να το χρησιμοποιήσουμε κατάλληλα. Η επιτυχία σε οποιονδήποτε τομέα έχει, σύμφωνα με

τους αρχαίους Έλληνες, 4 συνιστώσες: *Φύση*, *Τέχνη*, *Νόμος*, *Τύχη* (βλ. Στοβαίος, *Ανθολόγιον*, μγ', 275). Η *Φύση* είναι το ταλέντο, η έμφυτη ικανότητα που όλοι έχουμε σε έναν τομέα. Το δεύτερο είναι η *Τέχνη*, δηλαδή η εκπαίδευση που λαμβάνουμε, συνήθως πάνω στον τομέα που μας κατευθύνει η έμφυτη ικανότητα. Το τρίτο είναι ο *Νόμος*, δηλαδή η εμπειρία, το οποίο έχει να κάνει με το πόσο εύκολα μπορούμε να κατανοήσουμε τους *κανόνες του παιχνιδιού*. Το τέταρτο είναι η *Τύχη*, δηλαδή πώς θα εκμεταλλευτούμε τις περιστάσεις που παρουσιάζονται μπροστά μας. Ο Αριστοτέλης δίδαξε στον Αλέξανδρο τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε αυτός να χρησιμοποιήσει και τις τέσσερις αυτές συνιστώσες προς όφελός του, για να πετύχει ότι είχε ονειρευτεί. Βέβαια, πριν από αυτόν, οι γονείς του, ο Φίλιππος και η Ολυμπιάδα, είχαν φροντίσει να του δώσουν όλα τα στοιχεία εκείνα που θα διευκόλυναν την περαιτέρω πορεία του και, πρώτα απ' όλα, του έμαθαν πώς να αποδέχεται και να αγαπά τον αυθεντικό –τον αληθινό– εαυτό του.

Η εμπειρία δείχνει ότι είναι σημαντικό να βρούμε από νωρίς την κλίση μας. Και ο Αλέξανδρος την βρήκε από πολύ μικρός. Ο Φίλιππος ήταν βασιλιάς της Μακεδονίας, απόγονος της βασιλικής οικο-

γένειας των Αργεαδών, που ήταν απόγονοι του Ηρακλή. Οι Μακεδόνες ήταν παρακλάδι των Ηρακλειδών, των απογόνων δηλαδή του μεγάλου μυθικού ήρωα. Η μητέρα του Αλεξάνδρου, η Ολυμπιάδα (ή Μυρτάλη, όπως ήταν το πραγματικό της όνομα), ήταν Ηπειρώτισσα πριγκίπισσα της δυναστείας των Μολοσσών, που ιδρύθηκε από τον Νεοπτόλεμο, τον γιο του Αχιλλέα. Ο Νεοπτόλεμος πολέμησε στην Τροία μαζί με τον πατέρα του και, μετά την άλωσή της, κατέφυγε στην Ήπειρο, όπου ίδρυσε την δυναστεία του. Καταγόμενος λοιπόν από τον Ηρακλή (από την πλευρά του πατέρα του) και από τον Αχιλλέα (από την πλευρά της μητέρας του), η μοίρα του μικρού Αλέξανδρου ήταν ήδη προδιαγεγραμμένη: θα γινόταν ήρωας! Όλο αυτό λειτούργησε σύντομα σαν μία αυτοεκπληρούμενη προφητεία που θα τον συνόδευε σε όλη την διάρκεια της ζωής του: Ήθελε πάντα να δικαιώνει το αξιόμαχο της γενιάς του.

Γύρω από την γέννησή του αναφέρονται διάφορα υπερφυσικά φαινόμενα. Η μητέρα του διέδωσε ότι συνελήφθη κατόπιν παρέμβασης του Άμμωνος-Διός, ενώ ο ίδιος ο Φίλιππος έλεγε ότι κάποια μέρα που κρυφοκοίταξε από την κλειδαρότρυπα του γυναικωνίτη είδε δίπλα στην γυναίκα του να κοιμάται ένας δράκος. Την ημέρα του τοκετού, δύο αετοί κάθισαν στο παράθυρο του δωματίου της Ολυμπιάδας, σημάδι που ερμηνεύτηκε ότι εκείνη την στιγμή γεννιόταν ο άνθρωπος που θα κυριαρχούσε σε Ανατολή και Δύση. Σύμφωνα με θρύλο τον οποίο παραδίδει ο Πλούταρχος, ο Αλέξανδρος γεννήθηκε την ίδια νύχτα που ο Ηρόστρατος πυρπόλησε τον ναό της Αρτέμιδος στην Έφεσο (ένα από τα επτά αρχιτεκτονικά θαύματα του αρχαίου κόσμου), με τους μάντιες και τους ιερείς να αναγγέλλουν το γεγονός ως οϊωνό: εκείνη την ημέρα γεννήθηκε αυτός που θα κυριεύει την Ασία. Όλα αυτά –και πολλά ακόμα– έκαναν τον περίγυρο του Αλεξάνδρου (και κατόπιν και τον ίδιο) να πιστεύει ότι αυτός ήταν ο άνθρωπος που με τις ηγετικές του ικανότητες θα ενσάρκωνε το όνειρο των Ελλήνων για την κατάκτηση της Ασίας.

Ο Αλέξανδρος «προγραμματίστηκε» από την γέννησή του να γίνει ο κυρίαρχος του κόσμου

«Το παιδί θα εκπληρώσει εκείνα τα ευχάριστα όνειρα των γονέων του που εκείνοι δεν τα πραγματοποίησαν ποτέ».

Sigmund Freud, *On narcissism: An introduction*, 1914, στο J. Strachey (επιμ.), *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud*, τόμ. 7, Hogarth Press, Λονδίνο, 1957, σελ. 69-102, ιδίως σελ. 91

Κάθε παιδί, λίγο ή πολύ, νιώθει την εσωτερική υποχρέωση να ξεπεράσει τους γονείς του, όπως κάθε γενιά θέλει να ξεπεράσει την προηγούμενη. Οι Μακεδόνες είχαν αναγκαστεί στους Περσικούς Πολέμους να συνθηκολογήσουν με τους Πέρσες, οι οποίοι τους έστρεψαν υποχρεωτικά εναντίον των άλλων Ελλήνων. Παρότι τελικά οι Μακεδόνες, με πρωτοβουλία τού τότε βασιλιά τους Αλεξάνδρου Α΄ βοήθησαν τους υπόλοιπους Έλληνες κρυφά, στην πραγματικότητα πάντα αισθάνονταν μειονεκτικά για την συνθηκολόγηση. Ως εκ τούτου, οι Μακεδόνες ήθελαν, μεταξύ άλλων λόγων, να εκδικηθούν τους Πέρσες για εκείνη την ατίμωση. Έτσι, ο Φίλιππος συνέλαβε την ιδέα της εκστρατείας εναντίον των Περσών και άρχισε να προετοιμάζεται και να εκπαιδεύει τον στρατό του προς αυτήν την κατεύθυνση. Όμως το σχέδιο ήταν μεγαλεπήβολο και, όσο και να το ήθελε, δύσκολα θα μπορούσε να το επιτύχει, αφού ήταν ήδη σε προχωρημένη ηλικία. Έτσι, μετέδωσε στον γιο του το κάλλος της ιδέας της κατάκτησης της Ασίας στην περίπτωση που ο ίδιος δεν προλάβαινε. Γαλούχησε δηλαδή την σκέψη του με την ιδέα ότι αυτός ήταν προορισμένος από την μοίρα να κυβερνήσει τον κόσμο. Η μητέρα του, από την άλλη πλευρά, του εντύπωσε την πεποίθηση ότι ήταν γιος θεού και όχι ανθρώπου, και ότι ήταν γραφτό του να κυριαρχήσει στην οικουμένη. Αυτό άλλωστε δίδασκαν στα Κα-

βείρια Μυστήρια της Σαμοθράκης, στα οποία η Ολυμπιάδα ήταν αρχιέρεια: Ο άνθρωπος έχει θεική φύση και οι δυνατότητές του είναι απεριόριστες. Ο μικρός Αλέξανδρος θαύμαζε τους γονείς του και δεν είχε κανένα λόγο να αμφισβητήσει τα λεγόμενά τους για αυτόν και το μέλλον του. Σύντομα διαπίστωσε πως οι επιδόσεις του στον στρατιωτικό τομέα ήταν αξιοθαύμαστες.

«Για το μικρό παιδί δεν φαίνεται να υπάρχει τίποτα που να μην γνωρίζουν οι γονείς του, τίποτα που να μην μπορούν εκείνοι να κάνουν».

Thomas Gordon, *Τα μυστικά του αποτελεσματικού γονέα*, σελ. 171

Το όραμα της κατάκτησης της Ασίας

Ο Αλέξανδρος Γ΄ γεννήθηκε την 21η Ιουλίου του 356 π.Χ., περίπου 120 χρόνια μετά τις νίκες των Ελλήνων εναντίον των Περσών στον Μαραθώνα, στην Σαλαμίνα και στις Πλαταιές. Όλο αυτό το διάστημα η κυριαρχία έναντι της πανίσχυρης Περσικής Αυτοκρατορίας δεν έπαψε ποτέ να αποτελεί πανελλήνιο όραμα. Οι Έλληνες γνώριζαν ότι οι Πέρσες «πλανητάρχες» δεν είχαν ξεχάσει τις ήττες τους, και ένας νέος πόλεμος μεταξύ τους ήταν θέμα χρόνου. Άλλωστε, σε αυτό το διάστημα αρκετές φορές και οι Έλληνες στράφηκαν εναντίον τους, μάλιστα πετυχαίνοντας σπουδαίες νίκες «εκτός έδρας», άλλοτε με τον Κίμωννα τον Αθηναίο και άλλοτε με τον Αγησίλαο τον Σπαρτιάτη. Αυτό σημαίνει ότι όλοι οι Έλληνες ονειρεύονταν την στιγμή που θα κατέλυαν την περσική κυριαρχία, θα εκδικούνταν για τις καταστροφές που είχαν υποστεί από τους Πέρσες και θα εξάλειφαν για πάντα τον «κίνδυνο εξ ανατολών». Οι Μακεδόνες, ως νέα ελληνική υπερδύναμη που ήταν πια στα χρόνια του Φιλίππου, είχαν υποχρέωση να επιχειρήσουν κι αυτοί αυτό που οι άλλοι Έλληνες τόσο

ήθελαν, αλλά δεν κατάφεραν. *Κάπως έτσι ο Φίλιππος συνέλαβε την ιδέα ενός Έλληνα βασιλιά στον θρόνο της Ασίας, και άρχισε να εργάζεται πυρετωδώς προς αυτήν την κατεύθυνση.* Στον νεαρό Αλέξανδρο λοιπόν δεν εμψυσήθηκε ένα απλό όνειρο, αλλά ένα πανελλήνιο όραμα, και ότι ο ίδιος ήταν η ενσάρκωση αυτού του οράματος. Το βάρος φυσικά μιας τέτοιας ευθύνης μόνο μικρό δεν ήταν. Αλλά η ιδέα αυτή δεν άφησε ποτέ ήσυχο τον νεαρό διάδοχο.

«Μην πεθάνεις για να μην πεθάνουμε!» φωνάζουν μέσα σου οι νεκροί. «Δεν προφτάσαμε να κάνουμε έργα τις ιδέες μας· κάμε τις εσύ! Δεν προφτάσαμε να συλλάβουμε και να στερεώσουμε το πρόσωπο της ελπίδας μας· στερέωσέ το εσύ! Τέλεψε το έργο μας! Τέλεψε το έργο μας! Μέρα νύχτα μπαινοβγαίνουμε στο κορμί σου και φωνάζουμε. [...] Μέσα από τα σωθικά σου ξακλουθούμε τον αγώνα. Λύτρωσέ μας!»

Νίκος Καζαντζάκης, *Ασκητική*

Δηλαδή ο στόχος της κατάκτησης της Ασίας δεν ήταν προσωπικό όραμα του Αλεξάνδρου;

Όπως αναφέραμε, κάθε γενιά θέλει να ξεπεράσει την προηγούμενη. Αυτό είναι μια φυσική αναγκαιότητα που αισθάνονται οι άνθρωποι. Άλλωστε, γι' αυτό οι νεαροί Σπαρτιάτες τραγουδούσαν *«Άμμες δε γ' εσόμεθα πολλώ κάρρονες»*. (Εμείς όμως θα γίνουμε πολύ καλύτεροί σας.)

Κάθε γονέας –λίγο έως πολύ– χρησιμοποιεί την, δικαιολογημένη, εξουσία πάνω στα παιδιά του για να τα «προγραμματίσει» να πετύχουν, ότι αυτός δεν κατάφερε, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι όλα τα παιδιά «δέχονται» αυτόν τον «προγραμματισμό». Ο Αλέξανδρος όχι μόνο αποδέχθηκε το όραμα των προπατόρων του, αλλά πείσθηκε

από τον Φίλιππο ότι ήταν δυνατό να επιτευχθεί. Γι' αυτό άλλωστε, όταν έβλεπε τον πατέρα του να προελαύνει, συχνά έλεγε στους φίλους του:

*«Όλα θα τα προλάβει ο πατέρας μου και δεν θα μου αφήσει να κά-
νω μαζί σας μεγάλα και λαμπρά έργα».*

Πλούταρχος, *Αλέξανδρος*

Καθώς ο Αλέξανδρος μεγάλωνε και ωρίμαζε απελευθερωνόταν σιγά σιγά από αυτόν τον προγραμματισμό, και έτσι το όραμά του πήρε μια πιο προσωπική έκφραση: δεν θα γινόταν απλά ο κυρίαρχος του κόσμου, αλλά θα δημιουργούσε έναν κόσμο καλύτερο, δικαιότερο και ομορφότερο για όλους τους ανθρώπους.

«Η σύλληψη και ο σχεδιασμός της εκστρατείας του Αλεξάνδρου δείχνουν ότι ο άνθρωπος αυτός ήταν φιλόσοφος, καθώς ο σκοπός του δεν ήταν να αποκτήσει πολυτέλεια και σπάταλη ζωή για τον εαυτό του, αλλά να αποκτήσει για όλους τους ανθρώπους ομόνοια και ειρήνη και κοινότητα συμφερόντων».

Πλούταρχος, *Περί Αλεξάνδρου τύχης ή αρετής*, 330, 8-9

Αυτό που ονομάζουμε «αποτυχία» δεν υπάρχει

«Όνειρα + Πραγματικότητα + Αποφασιστικότητα = Μια επιτυχημένη ζωή»

Ray Dalio, *Αρχές*

Η φύση έχει τακτοποιήσει έτσι τα ανθρώπινα, ώστε κάθε γενιά να «εμφυσει» ανεκπλήρωτους στόχους και μισοδιατυπωμένες

ιδέες στην επόμενη, με σκοπό την πραγματοποίησή τους, και δεν υπάρχει τίποτα κακό σε αυτό (εφόσον δεν γίνεται με βία). Ο πατέρας περνά τις προσδοκίες που είχε για τον εαυτό του στον γιο του (βιολογικό ή πνευματικό), ο δάσκαλος μεταδίδει οράματα και ιδέες στον μαθητή του, ο προπονητής που δεν πήρε πρωτάθλημα μεταδίδει την «πείνα» του στους αθλητές του, κ.ο.κ. Η επιστήμη της Επιγενετικής αναφέρει ότι το επιγονιδίωμα είναι σαν τον διευθυντή ορχήστρας, αποφασίζει ποια γονίδια θα εκφράζονται στα κύτταρα του σώματός μας. Το επιγονιδίωμα όμως επηρεάζεται από το περιβάλλον, κυρίως στα πρώτα χρόνια της ύπαρξής μας. Έτσι δίνεται η δυνατότητα στους ανθρώπους που μας μεγαλώνουν να «περάσουν» –συνειδητά ή ασυνειδητά– σκέψεις, ιδέες, στάσεις, πεποιθήσεις, οι οποίες μπορούν να μας εξελίξουν σε μία συγκεκριμένη κατεύθυνση (ή την αντίθετή της). Από τους γονείς του ο Αλέξανδρος παρέλαβε:

Από τον Φίλιππο	Από την Ολυμπιάδα
Ένα πολύ καλά οργανωμένο στρατιωτικό κράτος.	Την βεβαιότητα ότι αυτός θα γίνει ο κυρίαρχος της Ασίας.
Σχεδόν πλήρη κυριαρχία στον ελλαδικό χώρο.	Μύση στις μυστικές αρχέγονες διδασκαλίες των Καβειρίων Μυστηρίων, όπου δίδασκαν τον σεβασμό στο θείο και το πώς να επικαλείται κάποιος τις θεϊκές δυνάμεις.
Ένα ενεργό χρυσωρυχείο στο Παγγαίο.	Την σημασία της θρησκείας ως εργαλείο ελέγχου του συναισθήματος.
Εξαιρετική εκπαίδευση, ίσως την καλύτερη που έλαβε ποτέ πρίγκιπας.	Εξαιρετική ικανότητα στον χειρισμό του παρασκηνίου.

Από τον Φίλιππο	Από την Ολυμπιάδα
Έναν ισχυρό κύκλο πιστών φίλων και ικανών συνεργατών.	Σημαντικές ιατρικές και φαρμακευτικές γνώσεις.
Ένα όνομα-μύθο για την χρονική εκείνη στιγμή.	Την πεποίθηση ότι μέσα του κρύβονται θεϊκές ικανότητες.
Ένα ζωντανό όραμα κατάκτησης του γνωστού κόσμου.	Ισχυρό δικαίωμα στον θρόνο τόσο της Μακεδονίας, όσο και της Ηπείρου.

Με άλλα λόγια, ο Φίλιππος του έδωσε το «hardware» και η Ολυμπιάδα το «software». Όλα αυτά, και πολλά ακόμα που θα γίνουν στην συνέχεια, εξέλιξαν την παιδική ψυχή του νεαρού πρίγκιπα προς την κατεύθυνση της βεβαιότητας ότι μία μέρα θα ηγούνταν της οικουμένης. Ο Αλέξανδρος όμως πήρε όλα αυτά τα στοιχεία και τα επαναδιατύπωσε σε ένα προσωπικό όραμα. Εάν αυτό δεν το είχε κάνει, δεν θα είχε τόσο μεγάλη επιτυχία, διότι δεν θα ήταν το δικό του όραμα, αλλά αυτό των γονέων του. Για να ηγηθείς πρέπει να είσαι αυθεντικός και όχι αντιγραφή κάποιου άλλου. Αυτόν όμως τον αληθινό εαυτό τον ανακαλύπτεις μέσα από την ίδια σου την ζωή. Και αυτό είναι το μεγαλείο της ανθρώπινης ύπαρξης: ο απόγονος (βιολογικός ή πνευματικός) να εκπληρώνει το όνειρο του προγόνου μέσα από ένα δικό του αυθεντικό όραμα. Με αυτόν τον τρόπο ο άνθρωπος εξαλείφει την αποτυχία, αφού η νοητική και υλική προεργασία δεν χάνεται ποτέ, απλά περνάει στον επόμενο.

«There is no such thing as failure».

Anthony Robbins

Η ιστορία του Έντουαρντ Χένρι Ο'Χέαρ

«Η ιστορία της ζωής σας δεν είναι η ζωή σας. Είναι η δική σας ιστορία».

John Barth, *HBR's 10 must reads - Ηγεσία*, σελ. 263

Ο Έντουαρντ Χένρι Ο'Χέαρ υπήρξε ο πρώτος Αμερικανός πιλότος της Αεροπορίας του Ναυτικού των ΗΠΑ που τιμήθηκε με το Μετάλλιο Τιμής στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο πατέρας του Έντουαρντ ήταν αρχιλογιστής του Αλ Καπόνε, και συνεργάστηκε με τις Αρχές στην σύλληψη του εγκληματία, κάτι που του στοίχισε την ζωή. Όταν τον ρώτησαν γιατί το έκανε αυτό, είπε ότι «ήθελε να αφήσει σαν κληρονομιά στον γιο του ένα τίμιο ηρωικό πρότυπο». Ο Έντουαρντ μετά από μια δεκαετία ήταν από τους μεγάλους διακριθέντες – πρότυπο στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Στις 20 Φεβρουαρίου 1942 έγινε ο πρώτος μαχητικός άσος του Πολεμικού Ναυτικού όταν επιτέθηκε μόνος του σε σχηματισμό εννέα βαρέων βομβαρδιστικών που πλησίαζαν το αεροπλανοφόρο του. Παρότι είχε περιορισμένη ποσότητα πυρομαχικών, του αποδόθηκε η κατάρριψη έντε εχθρικών βομβαρδιστικών και έγινε ο πρώτος αεροπόρος του Ναυτικού που έλαβε το Μετάλλιο της Τιμής. Τελικά έπεσε υπηρετώντας την πατρίδα του μέχρι την τελευταία στιγμή. Το όνομά του δόθηκε στον διεθνή αερολιμένα του Σικάγου. (πηγή: Βικιπαίδεια)

Ένα από τα βασικότερα συστατικά της επιτυχίας είναι να μετασχηματίζουμε τις παρελθοντικές εμπειρίες σε δημιουργική δύναμη. Όλες οι εμπειρίες (ευχάριστες ή δυσάρεστες) μου προσφέρουν κάτι χρήσιμο, μια ευκαιρία να γνωρίσω ποιος είμαι. Οι γονείς οφείλουν να χρησιμοποιούν την αναγκαία εξουσία που ασκούν (έτσι κι αλλιώς) πάνω στα παιδιά τους για να τους μάθουν πώς να αφυπνίζουν αυτήν την δημιουργική δύναμη. Ένα κοινό χαρακτηριστικό των μεγάλων ηγετών της ανθρωπότητας είναι ότι κατάφεραν να ανα-

διατυπώσουν αυτά που πήραν από τους γονείς τους με τέτοιο τρόπο, ώστε να ανακαλύψουν τον τομέα όπου η δημιουργική τους δύναμη έρρει αυθεντικά. Σύντομα συνειδητοποίησαν το πάθος τους για ανάληψη ηγετικού ρόλου στον συγκεκριμένο τομέα.

«Δύο πράγματα πρέπει να παίρνουν τα παιδιά από τους γονείς τους: ρίζες και φτερά».

Βόλφγκανγκ φον Γκκάιτε

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

τα σημερινά και τα μελλοντικά στελέχη μπορούν να πάρουν πολύτιμα μαθήματα για την ανάπτυξη των ηγετικών αρετών και ικανοτήτων τους. Μπορούν να διδαχτούν τον τρόπο με τον οποίο εξελίχθηκε έχοντας βασικό του δάσκαλο τον Αριστοτέλη. Μπορούν επίσης να μάθουν τους ρόλους, τις λειτουργίες, τις ενέργειες και τις πρακτικές του, που συνιστούσαν την αποτελεσματική και επιτυχημένη ηγετική του συμπεριφορά. Τέλος, μπορούν να αντλήσουν στοιχεία από το ηγετικό του στυλ και τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά της ηγετικής του συμπεριφοράς, όπως ευαισθησία για τους ανθρώπους, ακεραιότητα, ταπεινότητα.

Το βιβλίο του Λεωνίδα Γεωργιάδη, με σαφήνεια και πληρότητα, αναπτύσσει όλα τα πολύ χρήσιμα μαθήματα τα οποία τα σύγχρονα στελέχη των επιχειρήσεων, των δημοσίων, κοινωνικών και πολιτικών οργανισμών χρειάζεται να πάρουν για να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητά τους στην άσκηση της ηγεσίας για το κοινό καλό, κατά τον Αριστοτέλη, δηλαδή το δικό τους, των ανθρώπων τους και, ευρύτερα, της κοινωνίας.

Γνωρίζοντας αρκετά καλά την παγκόσμια και την ελληνική βιβλιογραφία για το μάνατζμεντ και την ηγεσία, θεωρώ ότι το παρόν βιβλίο αποτελεί μια σημαντική συνεισφορά σε αυτή.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΟΥΡΑΝΤΑΣ

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
p s y c h o g i o s . g r

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 30696